

MUNI
FSS

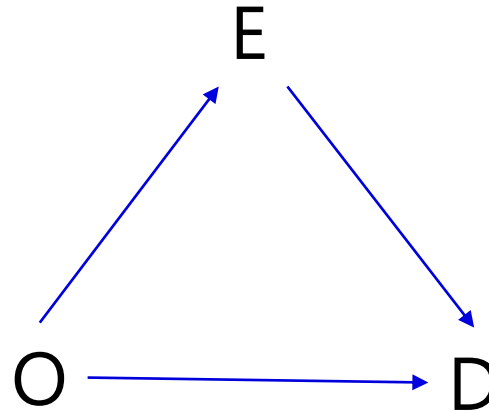
Návratnost vzdělání a vzdělání jako poziční výhoda

Tomáš Doseděl

dosedel@fss.muni.cz

Sociálně stratifikační výzkum

Sociálně stratifikační trojúhelník

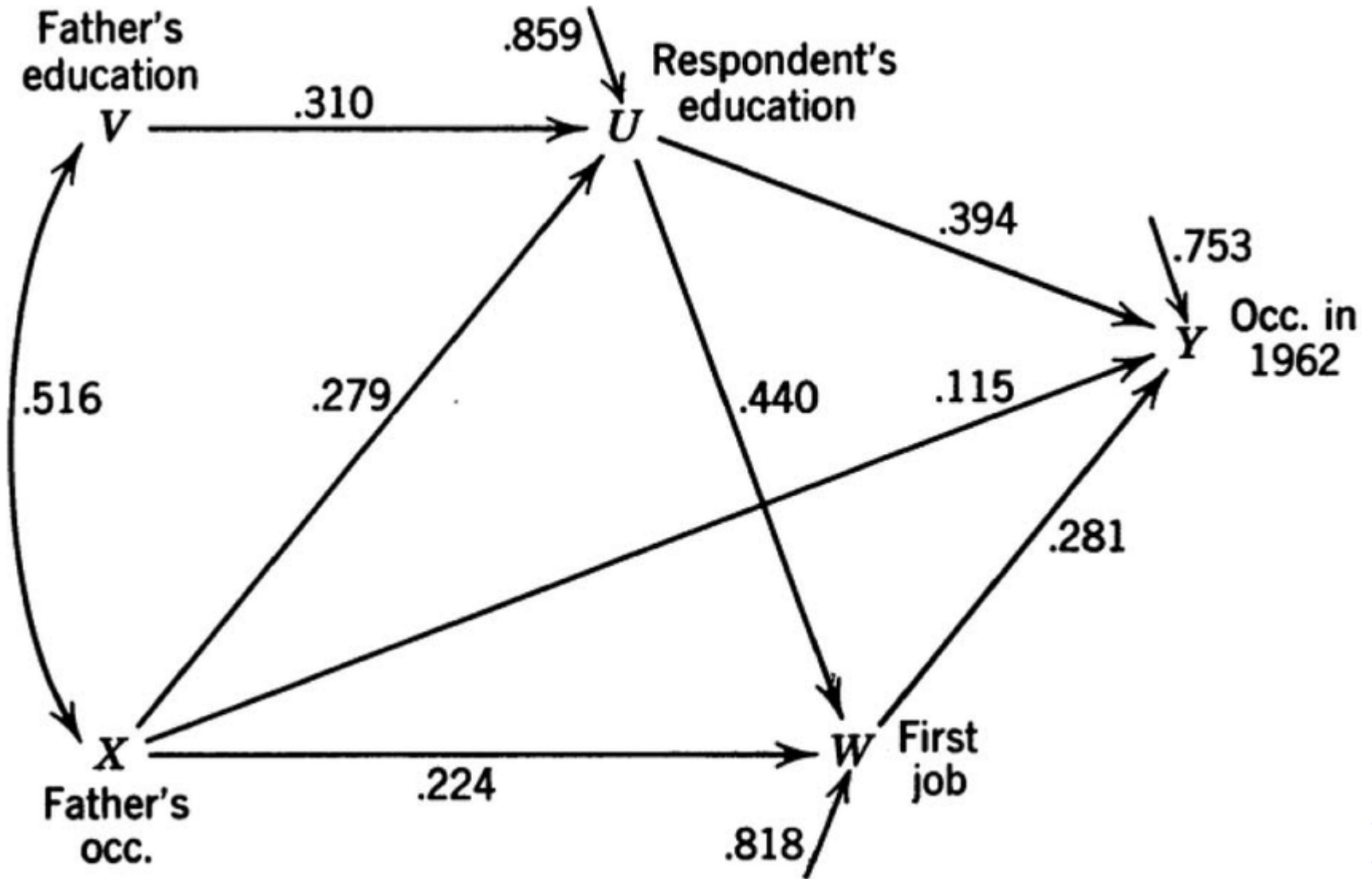

Sociálně stratifikační trojúhelník

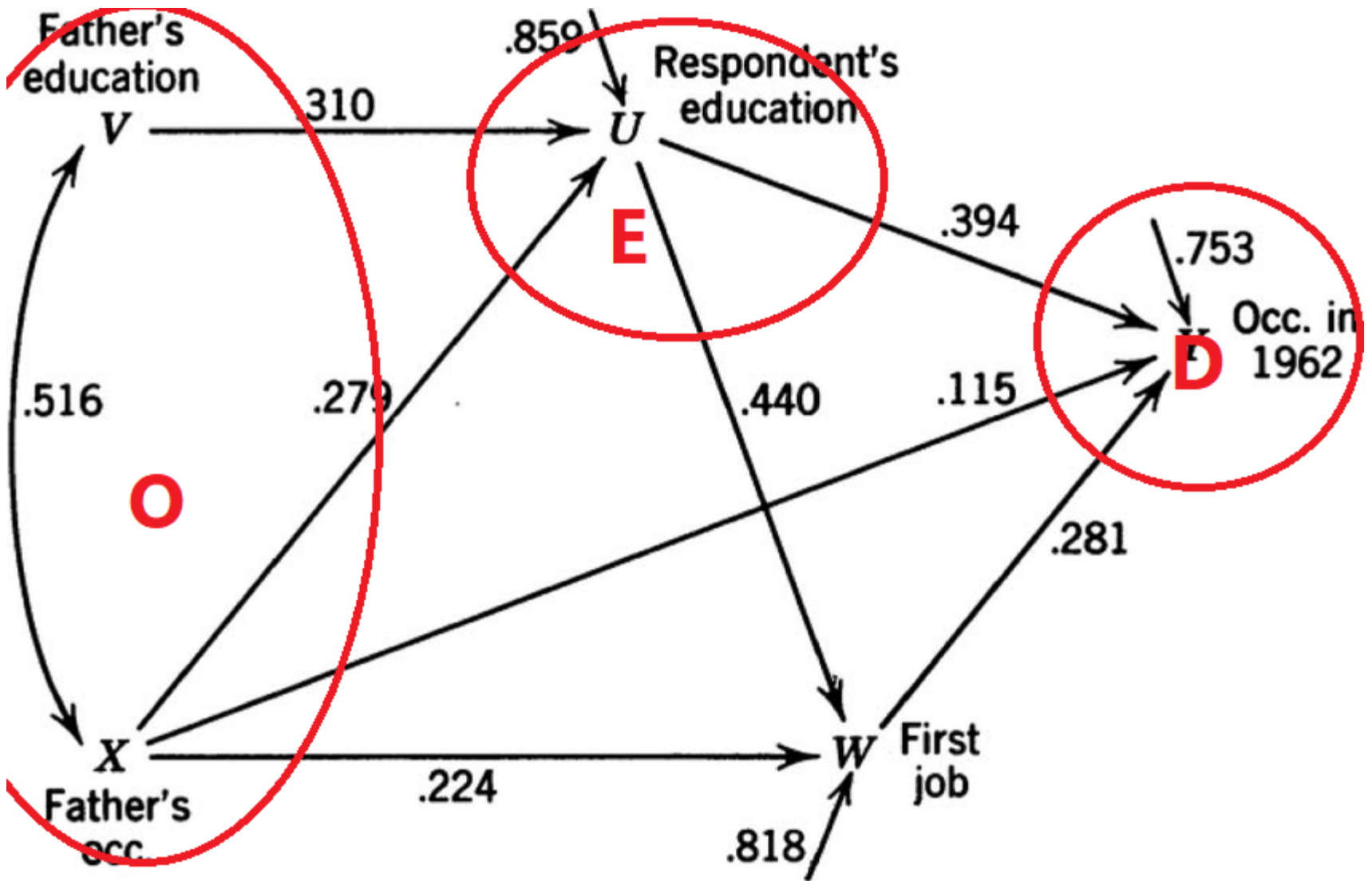
- **O** (origin): rodina původu
- **E** (education): vzdělání
- **D** (destination): dosažená sociální pozice

- **Vazba OD**: přímý vliv sociálního původu, měl by slábnout
- **Vazba OE**: vzdělanostní reprodukce, měla by slábnout
- **Vazba ED**: meritokracie, měla by posilovat

V moderních industriálních společnostech by člověk měl být odměňován podle svých schopností vyjádřených mj. dosaženým vzděláním

Blau Duncanův model dosahování statusu

Blau Duncanův model dosahování statusu

Mezigenerační reprodukce

□ <https://youtu.be/8-zBHoxbKJY>

Teorie lidského kapitálu

- Schopnost zaměstnance vykonávat kvalitně určité povolání závisí na jeho kvalifikaci (vzdělání) a zkušenostech (délka praxe)
- Výše lidského kapitálu je tak dána kombinací

vzdělání a pracovních zkušeností

Historický kontext

- 1960s: Blau Duncanův model
- 1970s: inflace diplomů
- 1980s: nástup technologií
- 1990s: polarizační hypotéza
- 2000s: změna založená na rutině
- 2010s: technologický obrat

Auto má z tuzexu...

□ https://youtu.be/tc8l_Ea1_58

Poziční výhoda

- Podíl lidí s VŠ diplomem vzrostl z jednotek % na desítky %
- K inflaci vzdělání podle mnoha výzkumů nedošlo
- Má ale vzdělání pořád stejnou roli?

Poziční výhoda

- **Absolutní hodnota vzdělání:** dosažený vzdělanostní stupeň nebo počet let strávených ve vzdělání
- **Relativní hodnota vzdělání:** počet osob se stejnou kvalifikací
- Příklad s autem: jedno auto v ulici vs. přeplněná parkoviště
- <https://youtu.be/2IAaYl6q17c>